

An aerial photograph of a rural landscape. In the foreground, there's a paved road running diagonally from the bottom left towards the top right. To the left of the road, there's a small, rectangular pond with blue water, surrounded by a white fence. The fields are lush green, and in the background, there's a line of trees with some autumn-colored foliage. The sky is blue with scattered white clouds.

**Prace urządzeniowo-rolne niezbędnym narzędziem
rozwoju obszarów wiejskich
i
utrzymania samowystarczalności żywniowej Polski**

Krzysztof Goleniowski

Dolnośląskie Biuro Geodezji

i Terenów Rolnych

we Wrocławiu

Szreniawa, 18 października 2023 r.

BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOŚCIOWE (ang. food security)

Termin bezpieczeństwo żywnościowe odnosi się do możliwości i zdolności zapewnienia samowystarczalności w dostarczaniu produktów żywnościowych.

Bezpieczeństwo żywnościowe ma zapewnić w każdym czasie odpowiednią podaż podstawowych produktów żywnościowych, dla zaspokojenia rosnącej konsumpcji, jak również łagodzenia wahań wielkości produkcji oraz cen żywności.

Bezpieczeństwo żywnościowe pozostaje zatem kluczowym wyzwaniem dla rolnictwa Unii Europejskiej, zwłaszcza, że według Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa **do 2050 r. zapotrzebowanie na żywność podwoi się.**

(W latach 1960-2007 liczba ludności na Ziemi wzrosła o 3,5 mld, a w 2050 r. przewiduje się 9 mld ludzi).

Szacunki Banku Światowego wskazują, że w 2025 r. jeden hektar gruntów rolnych będzie musiał wyżywić 5 osób (w 1960 roku żywił jedynie 2 osoby).

FAO przewiduje, że produkcja żywności musi wzrosnąć o 70%.

Źródło:[FAO, 1996, 2002, 2003; Mikuła, 2012]

CO WPŁYWA NA BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOŚCIOWE ?

Zwiększająca się populacja ludności na świecie.

Starzenie się społeczeństwa w Polsce / starzenie się społeczności wiejskiej.

Zmiany klimatu i coraz większy problem utrzymania dostępności do wody.

Rosnąca ilość obszarów przeznaczanych gruntów rolnych na cele niezwiązane z produkcją żywności – wyłączenia gruntów na potrzeby inwestycyjne, mieszkaniowe.

Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wydawanie decyzji o warunkach zabudowy pod realizację indywidualnych inwestycji - powstanie rozproszonej zabudowy.

Zaprzestanie użytkowania rolniczych gruntów wynikające ze złego rozłogu gruntów gospodarstw (dużo małych, rozporoszonych, wydłużonych działek ewidencyjnych).

Realizacja inwestycji liniowych uniemożliwiających racjonalne zagospodarowanie gruntów.

Nieracjonalny proces urbanizacji obszarów wiejskich

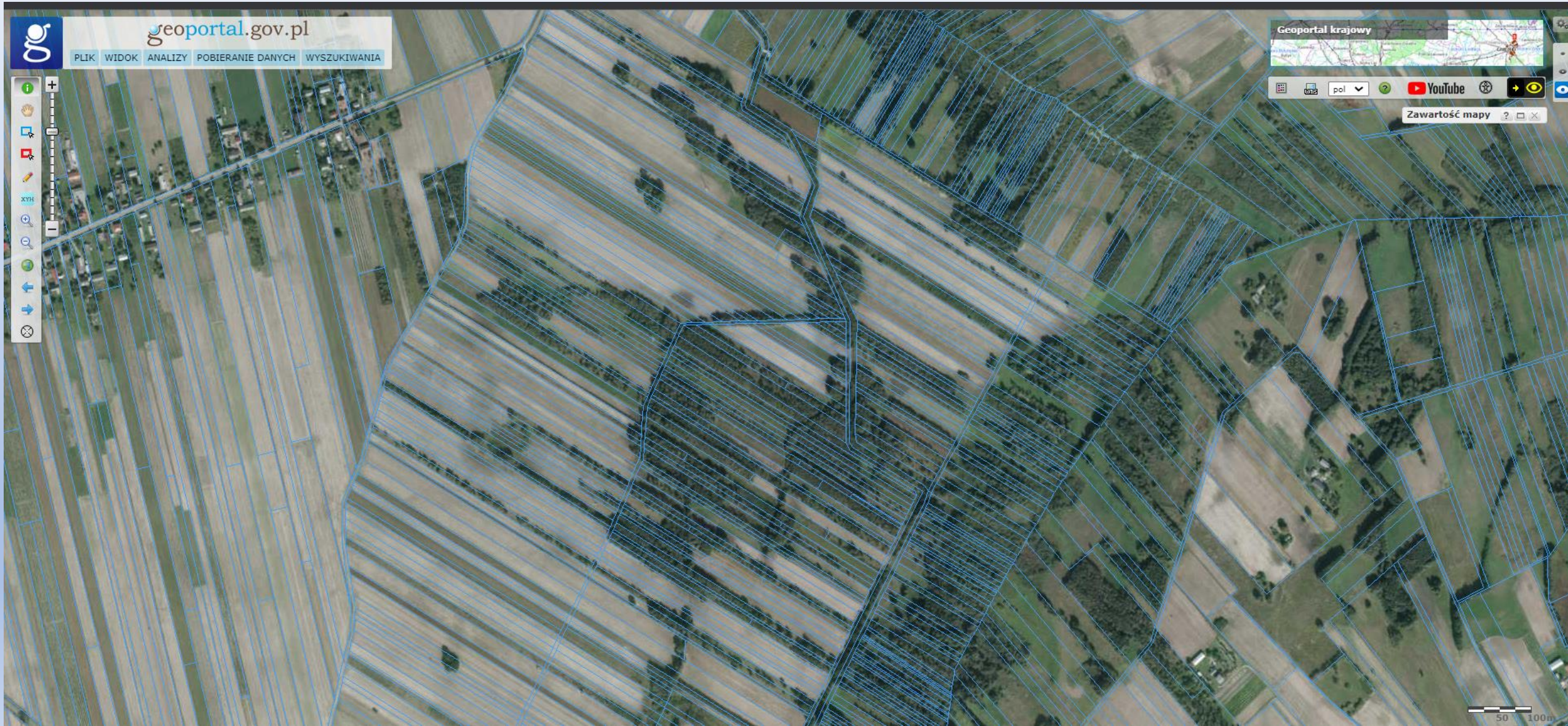

Utrata wartości użytkowej gruntów rolnych spowodowana zaprzestaniem prowadzenia zabiegów agrotechnicznych

Utrata wartości użytkowej gruntów rolnych spowodowana zaprzestaniem prowadzenia zabiegów agrotechnicznych

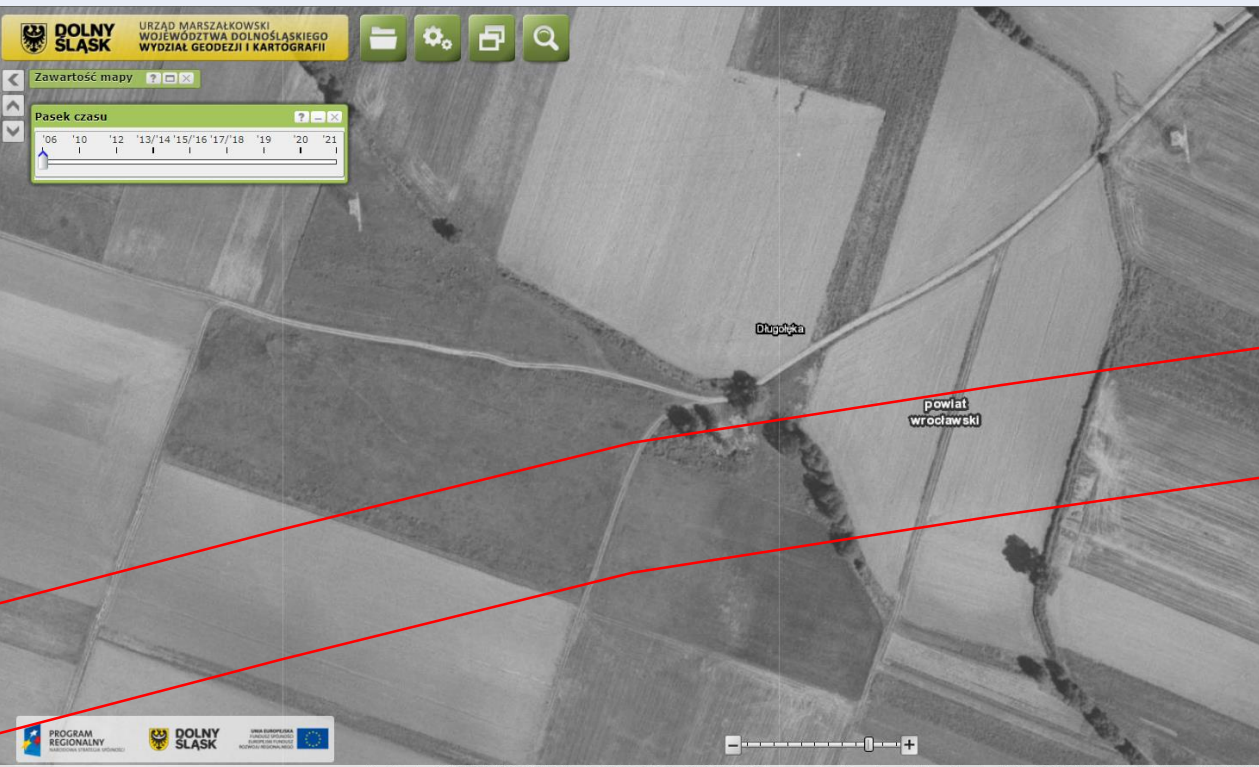

Utrata wartości użytkowej gruntów rolnych spowodowana zaprzestaniem prowadzenia zabiegów agrotechnicznych

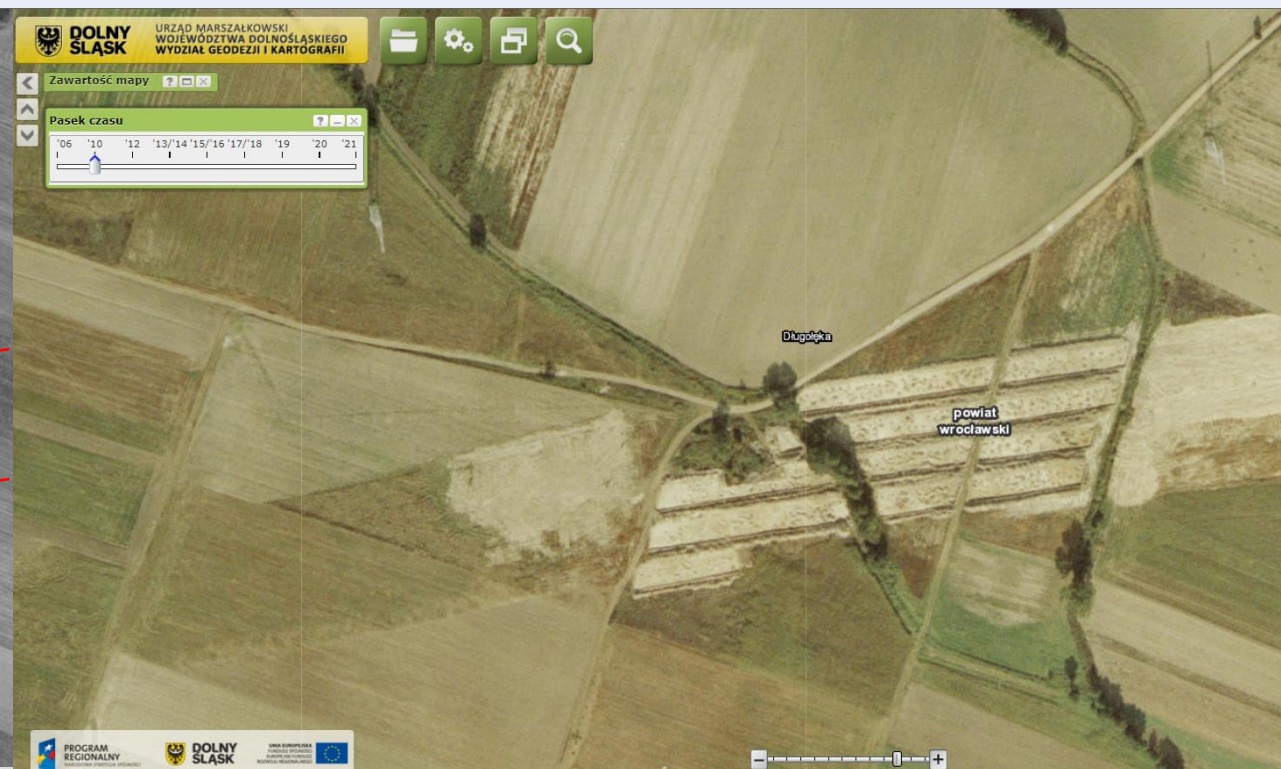

Utrata wartości użytkowej gruntów rolnych spowodowana zaprzestaniem prowadzenia zabiegów agrotechnicznych

Utrata wartości użytkowej gruntów rolnych spowodowana zaprzestaniem prowadzenia zabiegów agrotechnicznych

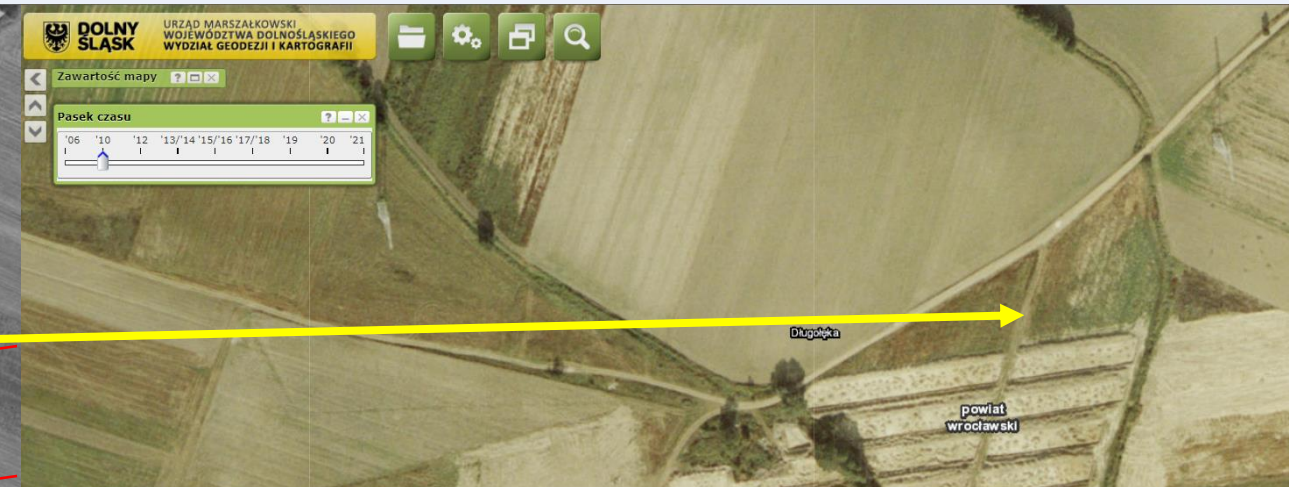

Utrata wartości użytkowej gruntów rolnych spowodowana zaprzestaniem prowadzenia zabiegów agrotechnicznych

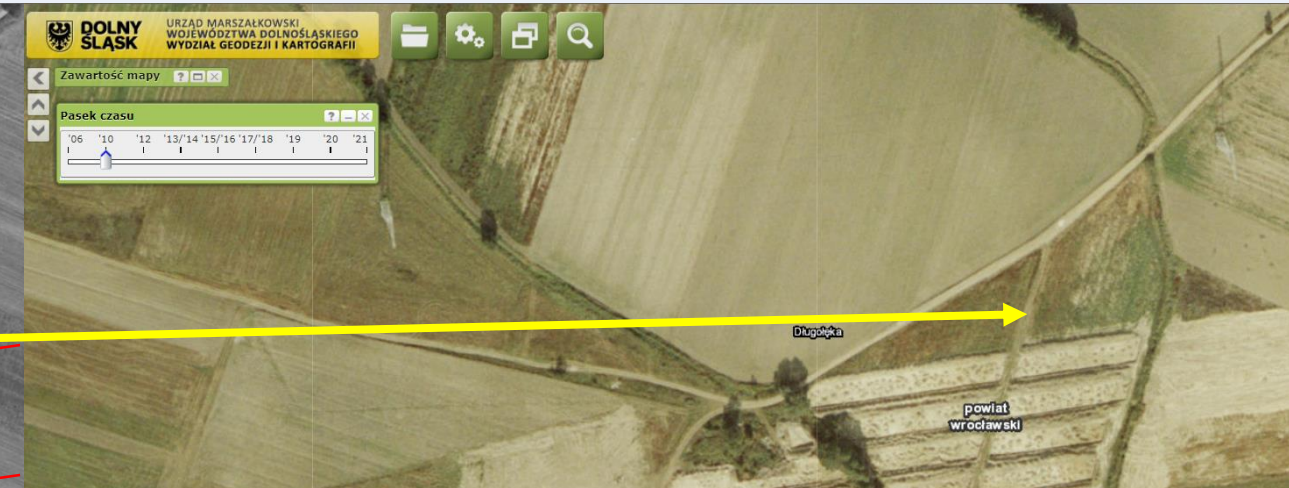

Utrata wartości użytkowej gruntów rolnych spowodowana zaprzestaniem prowadzenia zabiegów agrotechnicznych

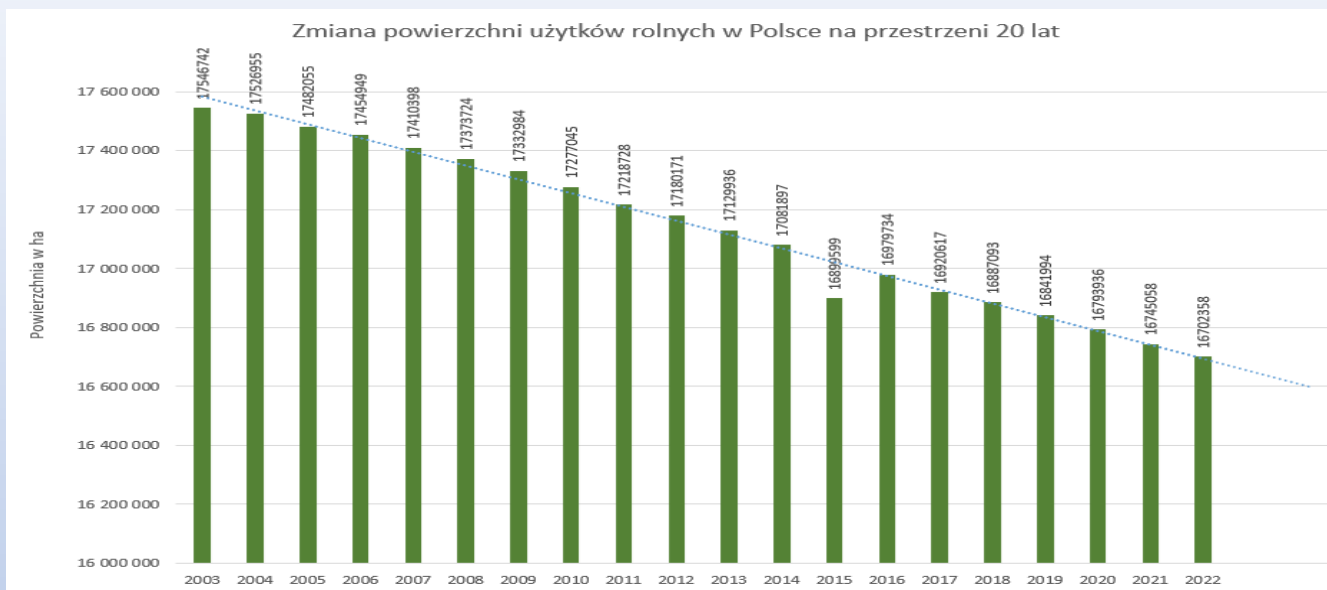

Utrata wartości użytkowej gruntów rolnych spowodowana zaprzestaniem prowadzenia zabiegów agrotechnicznych

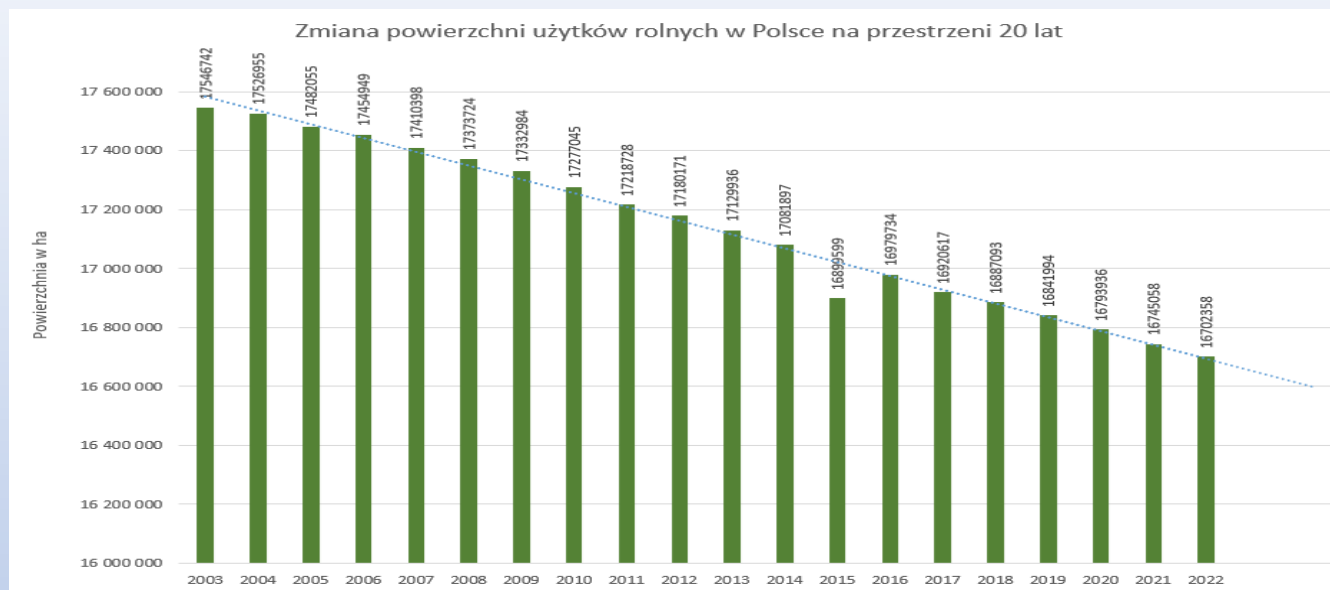

Utrata użytków rolnych 42 219 ha/rok

Średnia wielkość gminy wiejskiej 13 000 ha

Odpowiada to zniknięciu 3 gmin w ciągu roku

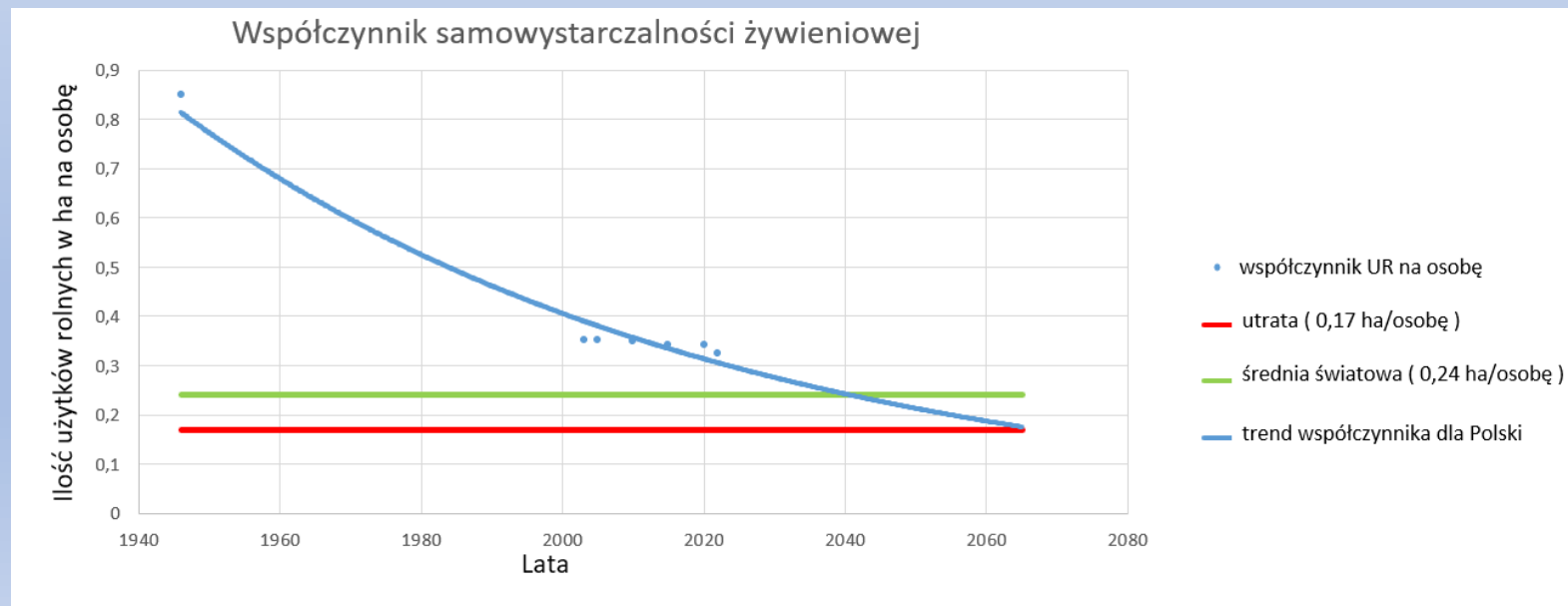

Utrata użytków rolnych 42 219 ha/rok

Średnia wielkość gminy wiejskiej 13 000 ha

Odpowiada to zniknięciu 3 gmin w ciągu roku

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA 2030

przyjęta uchwałą nr 123 RADY MINISTRÓW z dnia 15 października 2019 r.

 MONITOR POLSKI
DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 5 grudnia 2019 r.

Poz. 1150

**UCHWAŁA NR 123
RADY MINISTRÓW**
z dnia 15 października 2019 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”

Na podstawie art. 14 ust. 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295) Rada Ministrów uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”, stanowiącą załącznik do uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała nr 163 Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa” na lata 2012–2020 (M.P. poz. 839).

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *M. Morawiecki*

Dokument
ociekający przez
Marek Ciach
Data: 2019.12.05
16:42:55 CET

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA 2030

 **STRATEGIA
ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU WSI,
ROLNICTWA
I RYBACTWA**

**STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA 2030**

Kierunki interwencji do 2030 r.

2.4.6. utrzymanie, a w miarę dostępności gruntów do zalesienia, zwiększenie ogólnej lesistości kraju oraz zwartości kompleksów leśnych i powierzchni zalesianych¹⁰²;

2.4.7. identyfikacja gleb zanieczyszczonych na terenach wiejskich¹⁰³;

2.4.8. ochrona produktywności gruntów rolnych.

Działania uzupełniające:

2.4.9. właściwe planowanie przestrzenne na obszarach wiejskich oraz racjonalna gospodarka gruntami zachowujące unikalne formy krajobrazu rolniczego i służące ochronie bioróżnorodności¹⁰⁴;

2.4.10. zapewnienie warunków dla zrównoważonego wykorzystania zasobów przestrzennych na obszarach wiejskich;

2.4.11. zagwarantowanie planowania przestrzennego z udziałem społeczności lokalnych, uwzględniającego zróżnicowane potrzeby społeczne, gospodarcze, kulturalne i środowiskowe;

2.4.12. poprawa warunków gospodarowania w rolnictwie przez zastosowanie scaleń gruntów¹⁰⁵;

2.4.13. wsparcie badań naukowych w zakresie ochrony środowiska naturalnego na obszarach wiejskich i rybackich;

2.4.14. ograniczenie negatywnego oddziaływania realizowanych inwestycji infrastrukturalnych, w tym głównie nowych inwestycji liniowych prowadzonych po tzw. „nowym śladzie”, na rolniczą przestrzeń produkcyjną, przez zastosowanie tzw. scaleń infrastrukturalnych porządkujących przestrzeń wokół takich inwestycji (reorganizacja dotychczasowego układu działek na danym obszarze zgodnie z oczekiwaniami społecznymi);

2.4.15. wsparcie rozwoju zielonej infrastruktury na wsi w celu adaptacji do zmiany klimatu¹⁰⁶;

2.4.16. ochrona jakości wód, w tym m.in. przez racjonalną gospodarkę nawozami i środkami ochrony roślin, oraz promowanie korzystnych dla ochrony jakości wód zabiegów agrotechnicznych¹⁰⁷ i równoczesnego prowadzenia produkcji roślinnej przy produkcji zwierzęcej;

2.4.17. programy racjonalnego korzystania z zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa, zachowanie właściwych stosunków wodnych¹⁰⁸ oraz zwiększanie retencji wodnej, w tym glebowej;

2.4.18. rozwój rolnictwa ekologicznego, upowszechnianie prośrodowiskowych metod produkcji rolnej i rybackiej oraz gospodarowania produktami ubocznymi pochodzącymi z rolnictwa, rybactwa i przetwórstwa rolno-spożywczego;

2.4.19. ochrona gleb użytkowanych rolniczo (przed erozją, zanieczyszczeniami, zakwaszeniem, ubytkiem substancji organicznej);

2.4.20. wspieranie inwestycji sprzyjających ochronie środowiska w gospodarstwach rolnych i rybackich;

2.4.21. upowszechnianie technologii rolnictwa precyzyjnego i innych pozwalających zwiększać produktywność przy niższym (oszczędnym) stosowaniu środków plonotwórczych, zarówno pestycydów, jak i nawozów mineralnych;

¹⁰² Działanie jest realizowane w ramach Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.

¹⁰³ Działanie obejmuje m.in. monitoring chemizmu gleb w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

¹⁰⁴ Np. wyznaczenie korytarzy ekologicznych, utrzymanie miedzi, zadrzewień śródpolnych, zakrzewień oraz rzem.

¹⁰⁵ Scalenie gruntów przyczynia się do zlikwidowania barier rozwojowych przez likwidację nadmiernego rozdrobnienia i rozproszenia gospodarstw rolnych. Instytucje scaleń gruntów wpływają także korzystnie na układ przestrzenny nie tylko gospodarstw rolnych, ale wszystkich gruntów położonych na obszarze scalenia, np. przez zapewnienie każdej poseszoniowej działce dostępu do drogi o charakterze drogi publicznej czy przez właściwe kształtowanie przestrzenne gruntów przewidzianych w planach zagospodarowanie przestrzenne na cele budowlane. Opisane działania tworzą sprzyjające tony przestrzenne i prowadzą do łagodzenia wzrostu gospodarczego w ujęciu zarówno ekonomicznym, środowiskowym, jak i społecznym.

¹⁰⁶ Np. przy drogach gminnych, wzdłuż cieków wodnych.

¹⁰⁷ Np. stosowanie popiołów, stosowanie gładziarni, stosowanie okrywy na zimę, sporządzenie kompostu z resztek roślinnych, baw i słomy.

¹⁰⁸ Np. przez pozostawianie oszek wodnych, zachowanie istniejących terenów podmokłych lub utrzymanie stref buforowych, między polami uprawnymi a najbliższymi ciekami wodnymi.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA 2030

przyjęta uchwałą nr 123 RADY MINISTRÓW z dnia 15 października 2019 r.

 MONITOR POLSKI
DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 5 grudnia 2019 r.

Poz. 1150

**UCHWAŁA NR 123
RADY MINISTRÓW**
z dnia 15 października 2019 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”

Na podstawie art. 14 ust. 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295) Rada Ministrów uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”, stanowiącą załącznik do uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała nr 163 Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa” na lata 2012–2020 (M.P. poz. 839).

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *M. Morawiecki*

Dokument
oczekiwany przez
Marsz. Główny
Data: 2019.12.05
16:42:55 CET

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA 2030

 **STRATEGIA
ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU WSI,
ROLNICTWA
I RYBACTWA**

**STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA 2030**

Kierunki interwencji do 2030 r.

2.4.6. utrzymanie, a w miarę dostępności gruntów do zalesienia, zwiększenie ogólnej lesistości kraju oraz zwartości kompleksów leśnych i powierzchni zalesianych¹⁰²;

2.4.7. identyfikacja gleb zanieczyszczonych na terenach wiejskich¹⁰³;

2.4.8. ochrona produktywności gruntów rolnych.

Działania uzupełniające:

2.4.9. właściwe planowanie przestrzenne na obszarach wiejskich oraz racjonalna gospodarka gruntami zachowujące unikalne formy krajobrazu rolniczego i służące ochronie bioróżnorodności¹⁰⁴;

2.4.10. zapewnienie warunków dla zrównoważonego wykorzystania zasobów przestrzennych na obszarach wiejskich;

2.4.11. zagwarantowanie planowania przestrzennego z udziałem społeczności lokalnych, uwzględniającego zróżnicowane potrzeby społeczne, gospodarcze, kulturalne i środowiskowe;

2.4.12. poprawa warunków gospodarowania w rolnictwie przez zastosowanie soseł gruntów¹⁰⁵;

2.4.13. wsparcie badań naukowych w zakresie ochrony środowiska naturalnego na obszarach wiejskich i rybackich;

2.4.14. ograniczenie negatywnego oddziaływania realizowanych inwestycji infrastrukturalnych, w tym głównie nowych inwestycji liniowych prowadzonych po tzw. „nowym śladzie”, na rolniczą przestrzeń produkcyjną, przez zastosowanie tzw. soseł infrastrukturalnych porządkujących przestrzeń wokół takich inwestycji (reorganizacja dotychczasowego układu działek na danym obszarze zgodnie z oczekiwaniami społecznymi);

2.4.15. wsparcie rozwoju zielonej infrastruktury na wsi w celu adaptacji do zmiany klimatu¹⁰⁶;

2.4.16. ochrona jakości wód, w tym m.in. przez racjonalną gospodarkę nawozami i środkami ochrony roślin, oraz promowanie korzystnych dla ochrony jakości wód zabiegów agrotechnicznych¹⁰⁷ i równoczesnego prowadzenia produkcji roślinnej przy produkcji zwierzęcej;

2.4.17. programy racjonalnego korzystania z zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa, zachowanie właściwych stosunków wodnych¹⁰⁸ oraz zwiększanie retencji wodnej, w tym glebowej;

2.4.18. rozwój rolnictwa ekologicznego, upowszechnianie prośrodowiskowych metod produkcji rolnej i rybackiej oraz gospodarowania produktami ubocznymi pochodzącymi z rolnictwa, rybactwa i przetwórstwa rolno-spożywczego;

2.4.19. ochrona gleb użytkowanych rolniczo (przed erozją, zanieczyszczeniami, zakwaszeniem, ubytkiem substancji organicznej);

2.4.20. wspieranie inwestycji sprzyjających ochronie środowiska w gospodarstwach rolnych i rybackich;

2.4.21. upowszechnianie technologii rolnictwa precyzyjnego i innych pozwalających zwiększać produktywność przy niższym (oszczędnym) stosowaniu środków plonotwórczych, zarówno pestycydów, jak i nawozów mineralnych;

¹⁰² Działanie jest realizowane w ramach Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.

¹⁰³ Działanie obejmuje m.in. monitoring chemizmu gleb w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

¹⁰⁴ Np. wyznaczenie korytarzy ekologicznych, utrzymanie miedzi, zadrzewień szpajlowych, zakrzewień oraz remiz.

¹⁰⁵ Sosele gruntów przyczynia się do zlikwidowania barier rozwojowych przez likwidację nadmiernego rozdrobnienia i rozproszenia gospodarstw rolnych. Instytucje soseł gruntów wpływają także korzystnie na układ przestrzenny nie tylko gospodarstw rolnych, ale wszystkich gruntów położonych na obszarze soseł, np. przez zapewnienie każdej poseszoniowej działce dostępu do drogi o charakterze drogi publicznej czy przez właściwe kształtowanie przestrzenne gruntów przewidzianych w planach zagospodarowanie przestrzenne na cele budowlane. Opisane działania tworzą sprzyjające tony przestrzenne i prowadzą do łagodzenia wzrostu gospodarczego w ujęciu zarówno ekonomicznym, środowiskowym, jak i społecznym.

¹⁰⁶ Np. przy drogach gminnych, wzdłuż cieków wodnych.

¹⁰⁷ Np. stosowanie popiołów, stosowanie gładziarni, stosowanie okrywy na ziemi, sporządzenie kompostu z resztek roślinnych, baw i słomy.

¹⁰⁸ Np. przez pozostawianie oszek wodnych, zachowanie istniejących terenów podmokłych lub utrzymanie stref buforowych, między polami uprawnymi a najbliższymi ciekami wodnymi.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA 2030

przyjęta uchwałą nr 123 RADY MINISTRÓW z dnia 15 października 2019 r.

- 2.4.12. poprawa warunków gospodarowania w rolnictwie przez zastosowanie scaleń gruntów¹⁰⁵⁾;
- 2.4.13. wsparcie badań naukowych w zakresie ochrony środowiska naturalnego na obszarach wiejskich i rybackich;
- 2.4.14. ograniczenie negatywnego oddziaływania realizowanych inwestycji infrastrukturalnych, w tym głównie nowych inwestycji liniowych prowadzonych po tzw. „nowym śladzie”, na rolniczą przestrzeń produkcyjną, przez zastosowanie tzw. scaleń infrastrukturalnych porządkujących przestrzeń wokół takich inwestycji (reorganizacja dotychczasowego układu działek na danym obszarze zgodnie z oczekiwaniami społecznymi);

Prezes Rady Ministrów: *M. Morawiecki*

- 2.4.18. rozwój rolnictwa ekologicznego, upowszechnianie prośrodowiskowych metod produkcji rolnej i rybackiej oraz gospodarowania produktami ubocznymi pochodzącymi z rolnictwa, rybnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego;
- 2.4.19. ochrona gleb użytkowanych rolniczo (przed erozją, zanieczyszczeniami, zakwaszeniem, ubytkiem substancji organicznej);
- 2.4.20. wspieranie inwestycji sprzyjających ochronie środowiska w gospodarstwach rolnych i rybackich;
- 2.4.21. upowszechnianie technologii rolnictwa precyzyjnego i innych pozwalających zwiększać produktywność przy niższym (oszczędnym) stosowaniu środków plonotwórczych, zarówno pestycydów, jak i nawozów mineralnych;

¹⁰⁵⁾ Działanie jest realizowane w ramach Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.

¹⁰⁶⁾ Działanie obejmuje m.in. monitoring chemizmu gleb w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

¹⁰⁷⁾ Np. wyznaczenie korytarzy ekologicznych, utrzymanie miedz, zadrzewień śródpolnych, zakrzewień oraz reniz.

¹⁰⁸⁾ Scalenie gruntów przyczynia się do zlikwidowania barier rozwojowych przez likwidację nadmiernego rozdrobnienia i rozproszenia gospodarstw rolnych. Instytucje scaleń gruntów wpływają także korzystnie na układ przestrzenny nie tylko gospodarstw rolnych, ale wszystkich gruntów położonych na obszarze scalenia, np. przez zapewnienie każdej poszczególnej działce dostępu do drogi o charakterze drogi publicznej czy przez właściwe kształtowanie przestrzenne gruntów przewidzianych w planach zagospodarowanie przestrzenne na cele budowlane. Opisane działania tworzą sprzyjające ramy przestrzenne i prowadzą do łagodnego wzrostu gospodarczego w ujęciu zarówno ekonomicznym, środowiskowym, jak i społecznym.

¹⁰⁹⁾ Np. przy drogach gminnych, wzdłuż cieków wodnych.

¹¹⁰⁾ Np. stosowanie popiołów, stosowanie głozdzianu, stosowanie okrywy na zimę, sporządzanie kompostu z resztek roślinnych, łuski i słomy.

¹¹¹⁾ Np. przez pozostawianie oczek wodnych, zachowanie istniejących terenów podmokłych lub utrzymanie stref buforowych, między polami uprawnymi a najbliższymi ciekami wodnymi.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA 2030

przyjęta uchwałą nr 123 RADY MINISTRÓW z dnia 15 października 2019 r.

Kierunek interwencji	Działanie	Podmiot odpowiedzialny
II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska cd.	2.4.3. Zapewnienie powszechnego dostępu do aktualnej informacji o stanie i przeznaczeniu terenów, w tym planów zagospodarowania przestrzennego w postaci cyfrowej, powszechnie dostępnych w rejestrze urbanistyczno-budowlanym (SOR)	MliR/ Główny Geodeta Kraju
	2.4.4. Zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych przez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni (SOR)	MŚ
	2.4.5. Dynamizacja przedsięwzięć na rzecz likwidacji niskiej emisji z systemów grzewczych (SOR)	ME/ MŚ
	2.4.6. Utrzymanie, a w miarę dostępności gruntów do zalesienia, zwiększenie ogólnej lesistości kraju oraz zwartości kompleksów leśnych i powierzchni zalesianych (SOR)	MŚ/ MRiRW
	2.4.7. Identyfikacja gleb zanieczyszczonych na terenach wiejskich (SOR)	MŚ/ GIOŚ
	2.4.8. Ochrona produktywności gruntów rolnych (SOR)	MRiRW
	2.4.9. Właściwe planowanie przestrzenne na obszarach wiejskich oraz racjonalna gospodarka gruntami zachowujące unikalne formy krajobrazu rolniczego i służące ochronie bioróżnorodności	MliR
	2.4.10. Zapewnienie warunków dla zrównoważonego wykorzystania zasobów przestrzennych na obszarach wiejskich	MliR
	2.4.11. Zagwarantowanie planowania przestrzennego z udziałem społeczności lokalnych, uwzględniającego zróżnicowane potrzeby społeczne, gospodarcze, kulturalne i środowiskowe	MliR
	2.4.12. Poprawa warunków gospodarowania w rolnictwie przez zastosowanie scaleń gruntów	MRiRW
	2.4.13. Wsparcie badań naukowych w zakresie ochrony środowiska naturalnego na obszarach wiejskich i rybackich	MRiRW/ IMGMIŻ
	2.4.14. Ograniczenie negatywnego oddziaływania realizowanych inwestycji infrastrukturalnych, w tym głównie nowych inwestycji liniowych prowadzonych po tzw. „nowym śladzie”, na rolniczą przestrzeń produkcyjną, przez zastosowanie tzw. scaleń infrastrukturalnych porządkujących przestrzeń wokół takich inwestycji (reorganizacja dotychczasowego układu działek na danym obszarze zgodnie z oczekiwaniami społecznymi)	MRiRW/ MliR

Czy jest możliwe...?

zapewnienie racjonalnego wykorzystania gruntów do produkcji rolniczej

zaplanowania obszarów pod inwestycje bez uszczerbku dla rolnictwa

przewrócenie gruntów „utraconych” do produkcji rolniczej

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Ustawa o scalaniu i wymianie gruntów

Art. 1. 1. Celem scalenia gruntów jest tworzenie korzystniejszych warunków gospodarowania w rolnictwie i leśnictwie poprzez poprawę struktury obszarowej gospodarstw rolnych, lasów i gruntów leśnych, racjonalne ukształtowanie rozłogów gruntów, dostosowanie granic nieruchomości do systemu urządzeń melioracji wodnych, dróg oraz rzeźby terenu

W myśl art. 1. ustawy o scaleniu i wymianie gruntów:

- celem scalenia gruntów jest stworzenie korzystniejszych warunków gospodarowania,
- racjonalne kształtowanie rozłogów gruntów gospodarstw rolnych,
- projektowanie nowych nieruchomości z uwzględnieniem obiektów stanowiących przeszkodę w prowadzeniu gospodarki rolnej (w tym melioracje wodne, drogi i inne).

Scaleniem obejmuje się grunty położone w jednej lub kilku wsiach bądź w ich częściach, które tworzą obszar scalenia

Zagospodarowanie poscaleniowe, szereg działań umożliwiających objęcie w posiadanie nowo wydzielonych gruntów.

Do elementów zagospodarowania poscaleniowego zaliczyć możemy takie prace jak:

- budowę lub przebudowę dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych oraz dojazdów do zabudowań poszczególnych uczestników scalenia,
- korektę przebiegu oraz poprawę parametrów technicznych urządzeń melioracji wodnych lub innych urządzeń wodnych,
- likwidację zbędnych miedz i dróg,
- wykonywanie zabiegów rekultywacyjnych umożliwiających uprawę mechaniczną gruntów.

Scalenie gruntów łączy w sobie elementy planowania, realizacji oraz wykonania szeregu działań umożliwiających racjonalne gospodarowanie gruntami, w tym również planowanych inwestycji lub niwelowania skutków inwestycji już zrealizowanych.

W związku z tym scalenia gruntów stają się uniwersalnym narzędziem umożliwiającym projektowanie nowego układu pól rolników z uwzględnieniem zabezpieczenia gruntów na wszelkie inwestycje przebiegające przez obszary objęte scaleniem.

MOŻLIWOŚĆ PRZEMIESZCZANIA GRUNTÓW W OBSZARZE SCALENIA

Gospodarstwo 1 - rozłóg gruntów przed scaleniem

Powierzchnia gospodarstwa: **6,25 ha**
Liczba działek w gospodarstwie: **8**
Średnia powierzchnia działki: **0,79 ha**
Łączna odległość działek rolnych od siedliska (kolor żółty): **10,6 km**

Gospodarstwo 1 - rozłóg gruntów po scaleniu

Powierzchnia gospodarstwa: **6,25 ha**
Liczba działek w gospodarstwie: **3**
Średnia powierzchnia działki: **2,08 ha**
Łączna odległość działek rolnych od siedliska (kolor żółty): **1,6 km**

MOŻLIWOŚĆ PRZEMIESZCZANIA GRUNTÓW W OBSZARZE SCALENIA

Gospodarstwo 2 - rozłóg gruntów przed scaleniem

Powierzchnia gospodarstwa: **25,99 ha**
Liczba działek w gospodarstwie: **25**
Średnia powierzchnia działki: **1,03 ha**
Łączna odległość działek rolnych od siedliska (kolor żółty): **14,9 km**

Gospodarstwo 2 - rozłóg gruntów po scaleniu

Powierzchnia gospodarstwa: **25,99 ha**
Liczba działek w gospodarstwie: **5**
Średnia powierzchnia działki: **5,20 ha**
Łączna odległość działek rolnych od siedliska (kolor żółty): **2,4 km**

MOŻLIWOŚĆ PRZEMIESZCZANIA GRUNTÓW W OBSZARZE SCALENIA

Gospodarstwo 3 - rozłóg gruntów przed scaleniem

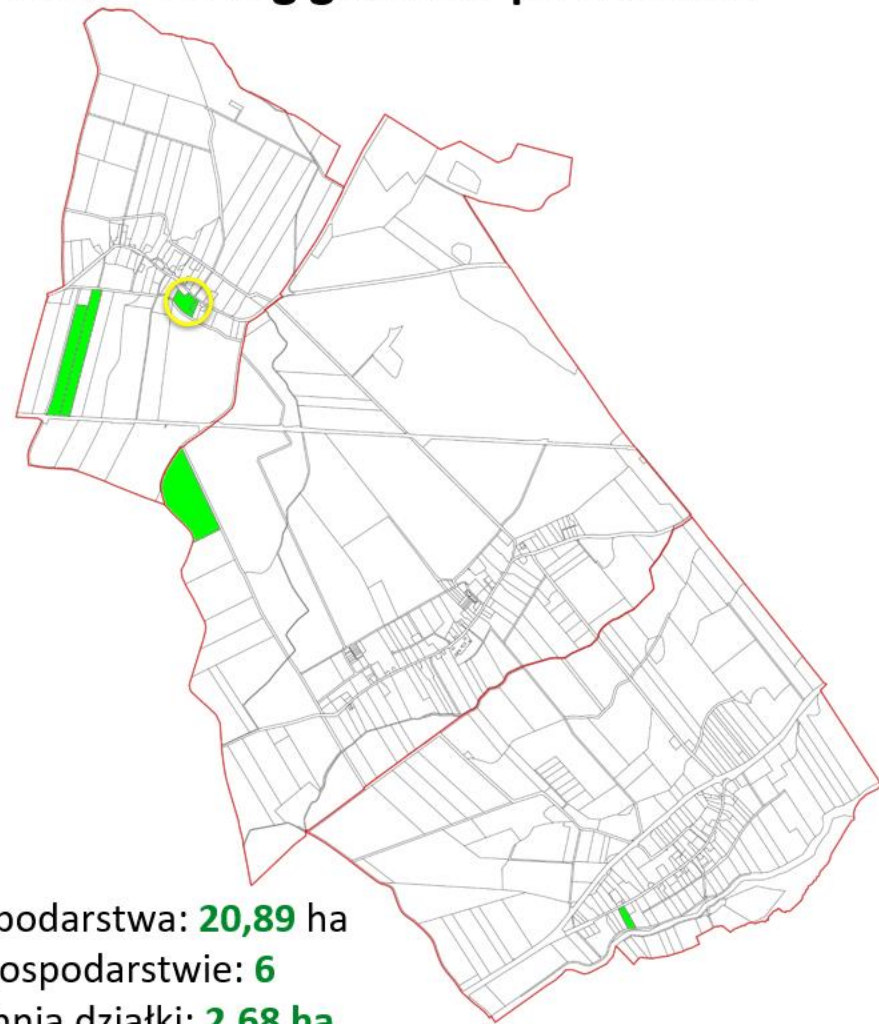
Powierzchnia gospodarstwa: **20,89 ha**

Liczba działek w gospodarstwie: **9**

Średnia powierzchnia działki: **1,69 ha**

Łączna odległość działek rolnych od siedliska (kolor żółty): **53,6 km**

Gospodarstwo 3 - rozłóg gruntów po scaleniu

Powierzchnia gospodarstwa: **20,89 ha**

Liczba działek w gospodarstwie: **6**

Średnia powierzchnia działki: **2,68 ha**

Łączna odległość działek rolnych od siedliska (kolor żółty): **15,4 km**

SCALENIE GRUNTÓW PRZED WYKONANIEM INWESTYCJI

MOŻLIWOŚĆ BEZKOSZTOWEGO ZAPEWNIENIA GRUNTÓW POD INWESTYCJĘ

GRUNTY SKARBU PAŃSTWA

PROJEKT URZĄDZENIOWO-ROLNY WSI KŁACZYNA GMINA DOBROMIERZ MAPA STANU ISTNIEJĄCEGO SKALA 1:6500

LEGENDA:

GRANICE

- granica powiatu
- granica obrębu
- granica działki ewidencyjnej
- granica klasoużytku

UKŁAD KOMUNIKACYJNY

- droga o nawierzchni trwałej w dobrym stanie technicznym
- droga o nawierzchni utwardzonej w złym stanie technicznym
- droga gruntowa
- droga zakrzaczona
- droga zskwidowana w terenie (zaorana)
- grunty użytkowane jako droga bez wydzielonej działki ewidencyjnej
- numer drogi publicznej - powiatowej
- gminnej
- nieczynna linia kolejowa
- przejazd kolejowy
- most
- kładka
- przepust istniejący
- przepust zniszczony

WARUNKI WODNE

- ciek naturalny
- ciek naturalny istniejący w terenie nieujęwniony w ewidencji gruntów
- rów melioracyjny w złym stanie technicznym
- rów melioracyjny istniejący w terenie nieujęwniony w ewidencji gruntów
- rów melioracyjny nieistniejący w terenie
- staw / oczko wodne
- tereny zagrożone powodzią

KRAJOBRAZ PRZYRODNICZY I KULTUROWY

- Środowisko przyrodnicze
- lasy
- zadziwienia powierzchniowe
- zadziwienia rzepowe
- nieużytki
- skarpy
- starowiska roślin i zwierząt chronionych

Środowisko kulturowe

- zespół "A", "B" - pomniki kulturowe
- "skarpa" "C" - obserwacja andrologicznej
- starowiska archeologiczne
- tereny zabytku
- plaży historycznej
- kościoły i cmentarzyska

Infrastruktura turystyczna i sportowa

- szlaki turystyczne i rowerowe
- szlaki spacerowe
- szlaki rowerowe
- szlaki kajakowe
- szlaki rowerowe
- szlaki rowerowe
- szlaki rowerowe
- szlaki rowerowe

GOSPODARKA GRUNTAMI

- grunty MNR
- grunty "PGE" III
- grunty przyznane do wykorzystania do celów
- grunty przyznane

Uprawy wieloletnie

- uprawy wieloletnie
- uprawy wieloletnie
- uprawy wieloletnie
- uprawy wieloletnie

Zbiorniki w sposób użytkowy

- zbiorniki w sposób użytkowy
- zbiorniki w sposób użytkowy
- zbiorniki w sposób użytkowy
- zbiorniki w sposób użytkowy

Elementy wynikające ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobromierz oraz Miejsowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Kłaczyna

- tereny zabudowy mieszkaniowej istniejące
- tereny zabudowy mieszkaniowej planowane
- tereny zabudowy usługowej istniejące
- tereny zabudowy usługowej planowane
- tereny sportu i rekreacji istniejące
- tereny sportu i rekreacji planowane
- tereny przemysłowe i działalności gospodarczej istniejące
- tereny przemysłowe i działalności gospodarczej planowane
- tereny urządzeń obsługi i produkcji rolnej istniejące
- tereny upraw ogrodniczych istniejące
- tereny zielone urządzone istniejące
- tereny planowanych doleśnia
- tereny potencjalnie zbliżone

Elementy wynikające z projektu budowlanego drogi ekspresowej S-3

- tereny urządzeń zaopatrzenia w wodę
- istniejąca linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV ze stacją transformatorową i przybliżoną lokalizacją skupów
- istniejąca linia elektroenergetyczna średniego napięcia 20 kV z przybliżoną lokalizacją skupów
- istniejąca stacja transformatorowa
- istniejący gazociąg wysokiego ciśnienia ze stacją odźwiżną
- pas drogowy projektowanej drogi ekspresowej S-3
- projektowana droga dojazdowa wraz ze zjazdem indywidualnym
- projektowany wiadukt nad drogą ekspresową S-3
- projektowana budowa odcinka rowu melioracyjnego
- projektowana likwidacja odcinka rowu melioracyjnego

ZADANIE:	PROJEKT URZĄDZENIOWO-ROLNY WSI KŁACZYNA GMINA DOBROMIERZ	
TYTUŁ RYSUNKU:	Mapa stanu istniejącego	
SKALA:	1:6 500	
WYKONAWCA:	Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych we Wrocławiu	
ZLECENIODAWCA:	Wydział Geodezji i Kartografii Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego	
ZESPÓŁ AUTORÓW:	mgr Inż. Marek mgr Zbigniew mgr inż. Sławomir	mgr inż. Justyna mgr inż. Helena mgr inż. Sławomir
Wrocław, 2013 r.		

GEOPORTAL – PLANY URZADZENIOWO ROLNE

<https://geoportal.dolnyslask.pl/imap/#gpmap=gp60>

The screenshot displays the Geoportal interface for land use planning. At the top left, the logo for Dolny Śląsk and the office name 'URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO WYDZIAŁ GEODEZJI I KARTOGRAFII' are visible. The main map area shows several municipalities with their respective land use plans: Dobromierz, Strzegom, and others. The map is overlaid with various colored lines and polygons representing different land use zones. On the left, a 'Zawartość mapy' (Map Content) panel lists several layers, with 'Plany urządzeniowo-rolne' and 'Podkładowa mapa topograficzna' checked. Below this, an 'Informacja o module Plany urządzeniowo-rolne' (Information about the land use planning module) panel provides details about the data source and the module's functionality. The top right corner shows the title 'Plany urządzeniowo-rolne gmin' and a scale of 1:25000. The bottom right corner features a scale bar from 0 to 0.6 km.

DOLNY ŚLĄSK URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO WYDZIAŁ GEODEZJI I KARTOGRAFII

Zawartość mapy

- Warstwy Serwisy Legenda
- Rozwiń inf. o wszystkich warstwach
- Krajowa Integracja Ewidencji Gruntów
- Krajowa Integracja MPZP
- Plany urządzeniowo-rolne
- Stan realizacji Planów urz-rol
- Podkładowa mapa topograficzna
- Mapa topograficzna (BDOT)
- Ortofotomapa 2021
- Granice ościenne

Informacja o module Plany urządzeniowo-rolne

DBGITR

Mapa przedstawia Plany urządzeniowo-rolne gmin województwa dolnośląskiego. Plany opracowywane są od roku 2001, natomiast od roku 2016 dla wszystkich opracowań sporządzana jest mapa cyfrowa końcowych ustaleń Planu. Moduł umożliwia odszukanie interesującego Planu oraz określenie czy posiada on mapę cyfrową, dostępną po zbliżeniu się do danej gminy. Obecnie dostępne są 52 mapy, widoczne od skali 1:100 000. Mapa końcowych ustaleń Planu urządzeniowo-rolnego przedstawia tematykę związaną z rolnictwem, kwactw, kształtowania krajobrazu.

Plan urządzeniowo-rolny gminy Dobromierz

Plan urządzeniowo-rolny gminy Strzegom

Skala 1:25000

0 0.3 0.6km

GEOPORTAL – PLANY URZĄDZENIOWO ROLNE

<https://geoportal.dolnyslask.pl/imap/#gpmap=gp60>

DOLNY ŚLĄSK URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO WYDZIAŁ GEODEZJI I KARTOGRAFII

Zawartość mapy

Informacja o module Plany urządzeniowo-rolne

DBGiTR

Mapa przedstawia Plany urządzeniowo-rolne gmin województwa dolnośląskiego. Plany opracowywane są od roku 2001, natomiast od roku 2016 dla wszystkich opracowań sporządzana jest mapa cyfrowa końcowych ustaleń Planu.

Moduł umożliwia odszukanie interesującego Planu oraz określenie czy posiada on mapę cyfrową, dostępną po zbliżeniu się do danej gminy. Obecnie dostępne są 52 mapy, widoczne od skali 1:100 000.

Mapa końcowych ustaleń Planu urządzeniowo-rolnego przedstawia tematykę związaną z rolnictwem, kwacię kształtowania krajobrazu.

Zamknij

województwo lubuskie

województwo wielkopolskie

województwo łódzkie

województwo opolskie

województwo śląskie

Czechy

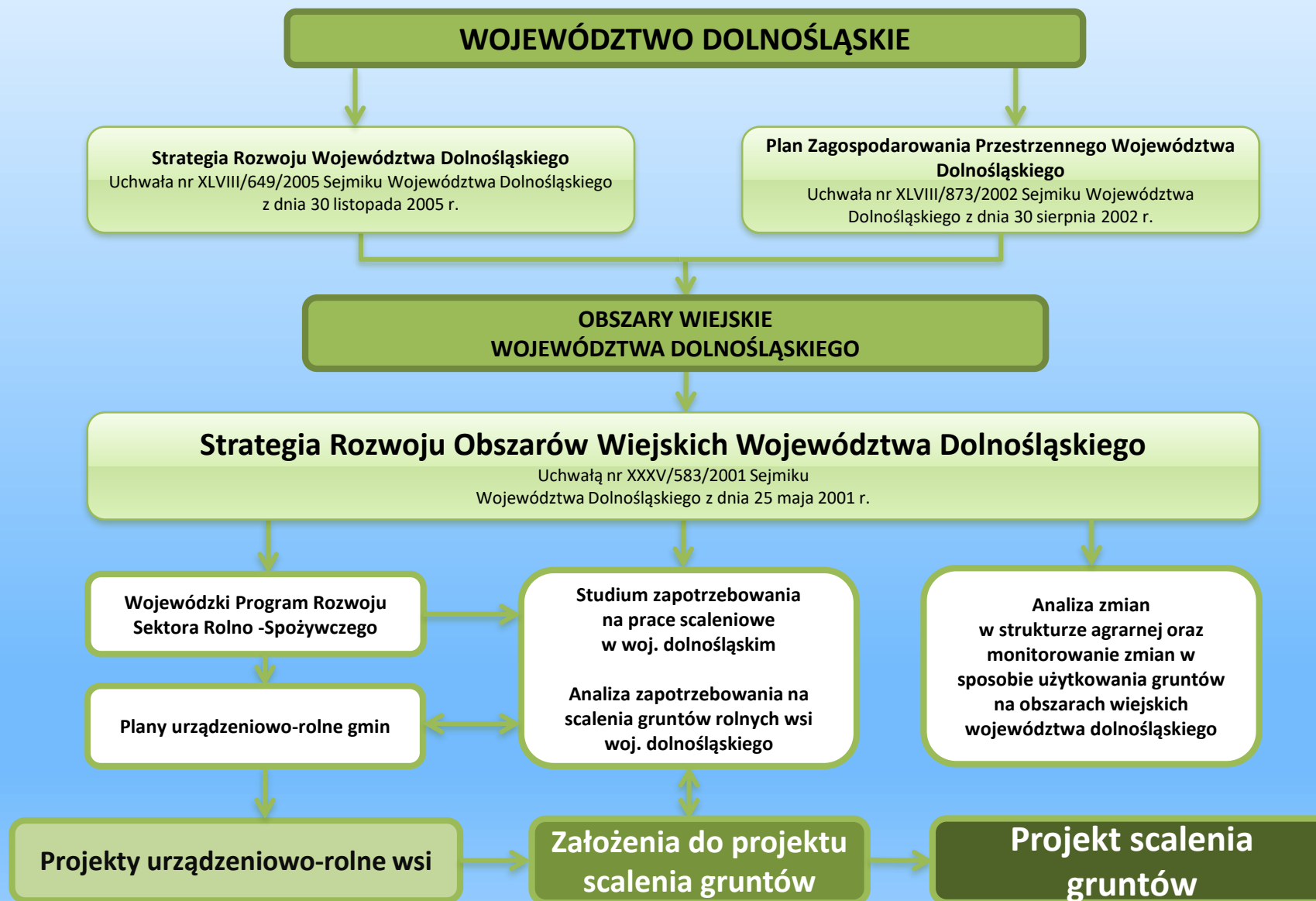
Skala 1:100000

Współrzędne X: 457251.47 Y: 424198.27 N: 51°29'20.43" E: 18°24'38.32" Aktywna warstwa Obszary miejscowości Układ współrzędnych Układ 1992 (EPSG 2180) Aktualna Skala 1:1000000

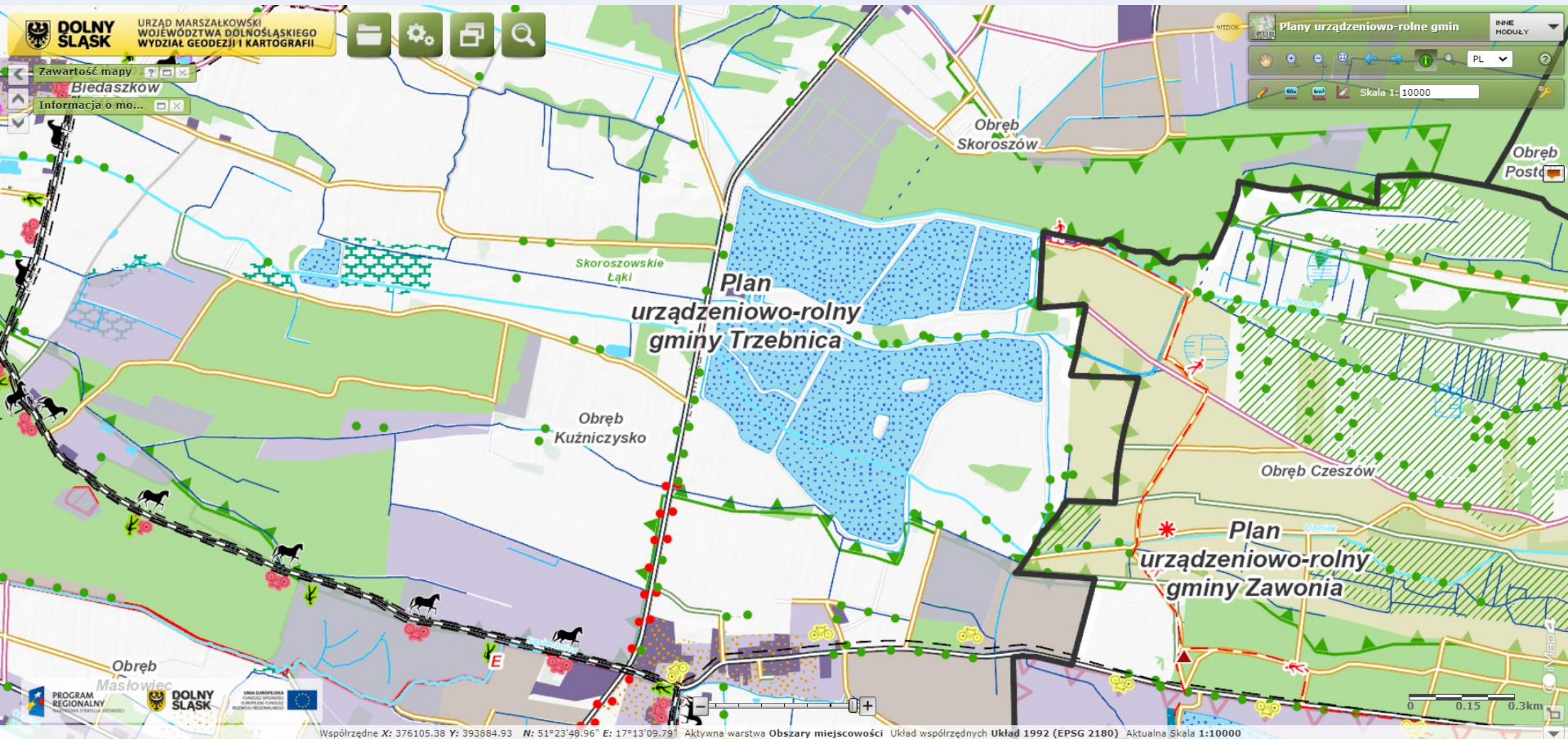

Struktura planowania realizacji prac urządzeniowo-rolnych

GEOPORTAL – PLANY URZADZENIOWO ROLNE

<https://geoportal.dolnyslask.pl/imap/#gpmap=gp60>

GEOPORTAL – ZAPOTRZEBOWANIE NA PRACE URZĄDZENIOWO-ROLNE

<https://geoportal.dolnyslask.pl/imap/#gpmap=gp11>

DOLNY ŚLĄSK URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO WYDZIAŁ GEODEZJI I KARTOGRAFII

Zawartość mapy

- Warstwy
- Serwisy
- Legenda
- Rozwiń inf. o wszystkich warstwach
- Krajowa Integracja Ewidencji Gruntów
- Krajowa Integracja MPZP
- Zapotrzebowanie na prace urządzeniowo-rolne
- Zapotrzebowanie na prace urządzeniowo-rolne
- Scalenie gruntów (kartogram)
- Drogi - budowa/modernizacja (kartogram)
- Zadrzewienia (kartogram)
- Zalesianie (kartogram)
- Rowy melioracyjne - budowa/konserwacja
- Cieki - regulacja (kartogram)
- Zbiorniki wodne -budowa/modernizacja (k)
- Zagospodarowanie gruntów odlogowanych
- Plany urządzeniowo-rolne
- Miejscowości
- Podkładowa mapa topograficzna
- BDOT10k/BDOO
- Ortofotomapa 2021
- Granice ościenne

województwo lubuskie

województwo wielkopolskie

województwo łódzkie

Czechy

województwo opolskie

województwo śląskie

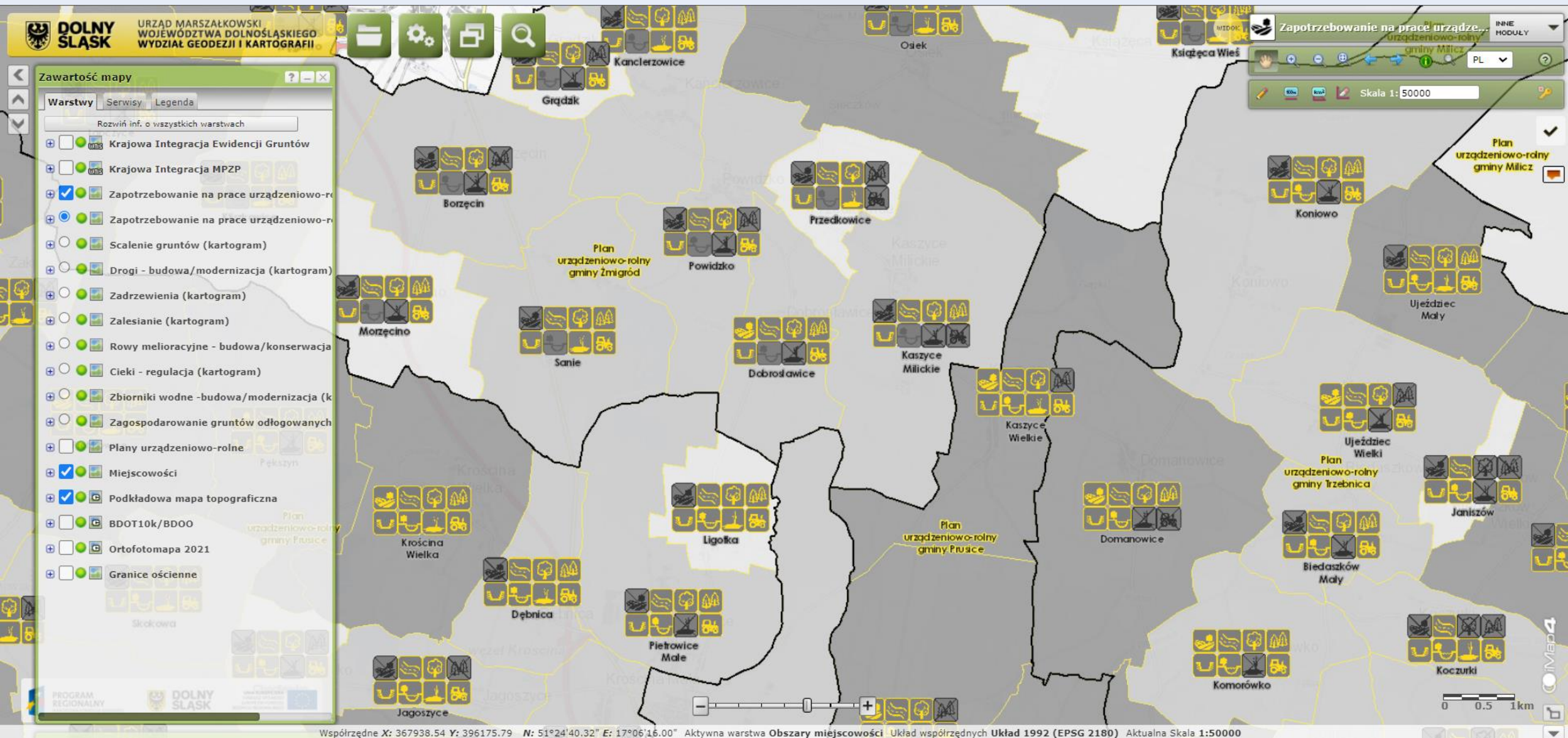
Skala 1: 1000000

Współrzędne X: 500256.93 Y: 346572.93 N: 50°48'34.56" E: 19°00'12.67" Aktywna warstwa **Obszary miejscowości** Układ współrzędnych **Układ 1992 (EPSG 2180)** Aktualna Skala 1:1000000

GEOPORTAL – ZAPOTRZEBOWANIE NA PRACE URZĄDZENIOWO-ROLNE

<https://geoportal.dolnyslask.pl/imap/#gpmap=gp11>

GEOPORTAL – ZAPOTRZEBOWANIE NA PRACE URZĄDZENIOWO-ROLNE

<https://geoportal.dolnyslask.pl/imap/#gpmap=gp11>

DOLNY ŚLĄSK URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO WYDZIAŁ GEODEZJI I KARTOGRAFII

Zawartość mapy

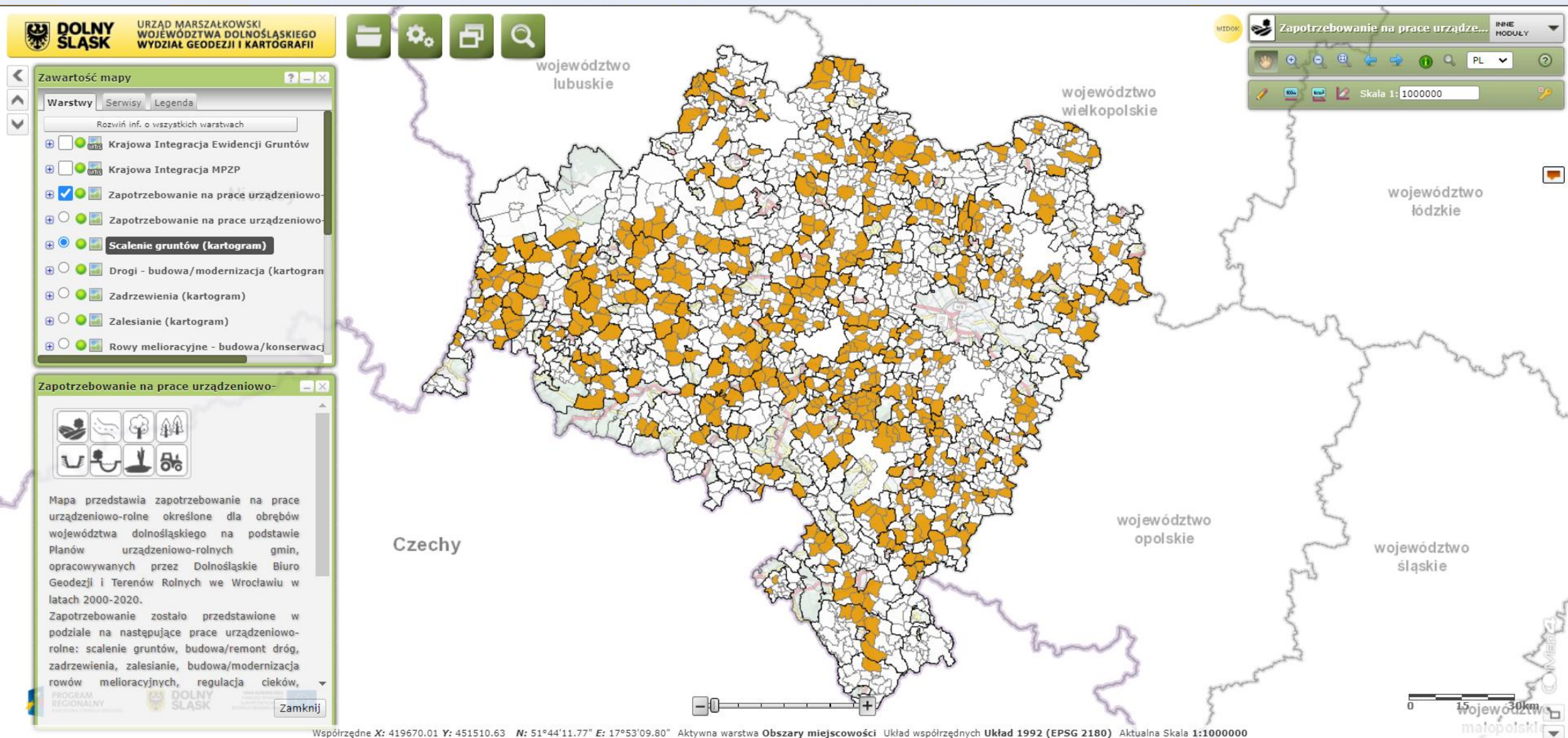
- Warstwy
- Serwisy
- Legenda
- Rozwiń inf. o wszystkich warstwach
- Krajowa Integracja Ewidencji Gruntów
- Krajowa Integracja MPZP
- Zapotrzebowanie na prace urządzeniowo-rolne
- Zapotrzebowanie na prace urządzeniowo-rolne
- Scalenie gruntów (kartogram)**
- Drogi - budowa/modernizacja (kartogram)
- Zadrzewienia (kartogram)
- Zalesianie (kartogram)
- Rowy melioracyjne - budowa/konserwacja
- Cieki - regulacja (kartogram)
- Zbiorniki wodne -budowa/modernizacja (k
- Zagospodarowanie gruntów odłogowanych
- Plany urządzeniowo-rolne
- Miejscowości
- Podkładowa mapa topograficzna
- BDOT10k/BDOO
- Ortofotomapa 2021
- Granice ościenne

Współrzędne X: 370796.05 Y: 396718.19 N: 51°25'00.41" E: 17°08'42.84" Aktywna warstwa Obszary miejscowości Układ współrzędnych Układ 1992 (EPSG 2180) Aktualna Skala 1:50000

GEOPORTAL – ZAPOTRZEBOWANIE NA PRACE URZĄDZENIOWO-ROLNE

<https://geoportal.dolnyślask.pl/imap/#gpmap=gp11>

GEOPORTAL – ZAPOTRZEBOWANIE NA PRACE URZĄDZENIOWO-ROLNE

<https://geoportal.dolnyslask.pl/imap/#gpmap=gp11>

DOLNY ŚLĄSK URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO WYDZIAŁ GEODEZJI I KARTOGRAFII

województwo lubuskie województwo wielkopolskie województwo łódzkie województwo opolskie województwo śląskie

Czechy

Zawartość mapy

Warstwy Serwisy Legenda

Rozwiń inf. o wszystkich warstwach

- Krajowa Integracja Ewidencji Gruntów
- Krajowa Integracja MPZP
- Zapotrzebowanie na prace urządzeniowo-rolne
- Zapotrzebowanie na prace urządzeniowo-rolne
- Scalenie gruntów (kartogram)
- Drogi - budowa/modernizacja (kartogram)
- Zadrzewienia (kartogram)**
- Zalesianie (kartogram)
- Rowy melioracyjne - budowa/konserwacja

Zapotrzebowanie na prace urządzeniowo-rolne

Mapa przedstawia zapotrzebowanie na prace urządzeniowo-rolne określone dla obszarów województwa dolnośląskiego na podstawie Planów urządzeniowo-rolnych gmin, opracowywanych przez Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych we Wrocławiu w latach 2000-2020. Zapotrzebowanie zostało przedstawione w podziale na następujące prace urządzeniowo-rolne: scalenie gruntów, budowa/remont dróg, zadrzewienia, zalesianie, budowa/modernizacja rowów melioracyjnych, regulacja cieków,

Skala 1: 1000000

Współrzędne X: 535293.16 Y: 315779.10 N: 50°33'35.33" E: 19°28'40.87" Aktywna warstwa Obszary miejscowości Układ współrzędnych Układ 1992 (EPSG 2180) Aktualna Skala 1:1000000

GEOPORTAL – ZAPOTRZEBOWANIE NA PRACE URZĄDZENIOWO-ROLNE

<https://geoportal.dolnyslask.pl/imap/#gpmap=gp11>

DOLNY ŚLĄSK URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
WYDZIAŁ GEODEZJI I KARTOGRAFII

Zawartość mapy

- Warstwy
- Serwisy
- Legenda
- Zapotrzebowanie na prace urządzeniowo-rolne
- Scalenie gruntów (kartogram)
- Drogi - budowa/modernizacja (kartogram)
- Zadrzewienia (kartogram)
- Zalesianie (kartogram)
- Rowy melioracyjne - budowa/konserwacja
- Cieki - regulacja (kartogram)**
- Zbiorniki wodne - budowa/modernizacja
- Zagospodarowanie gruntów odłogowanych
- Plany urządzeniowo-rolne

Zapotrzebowanie na prace urządzeniowo-rolne

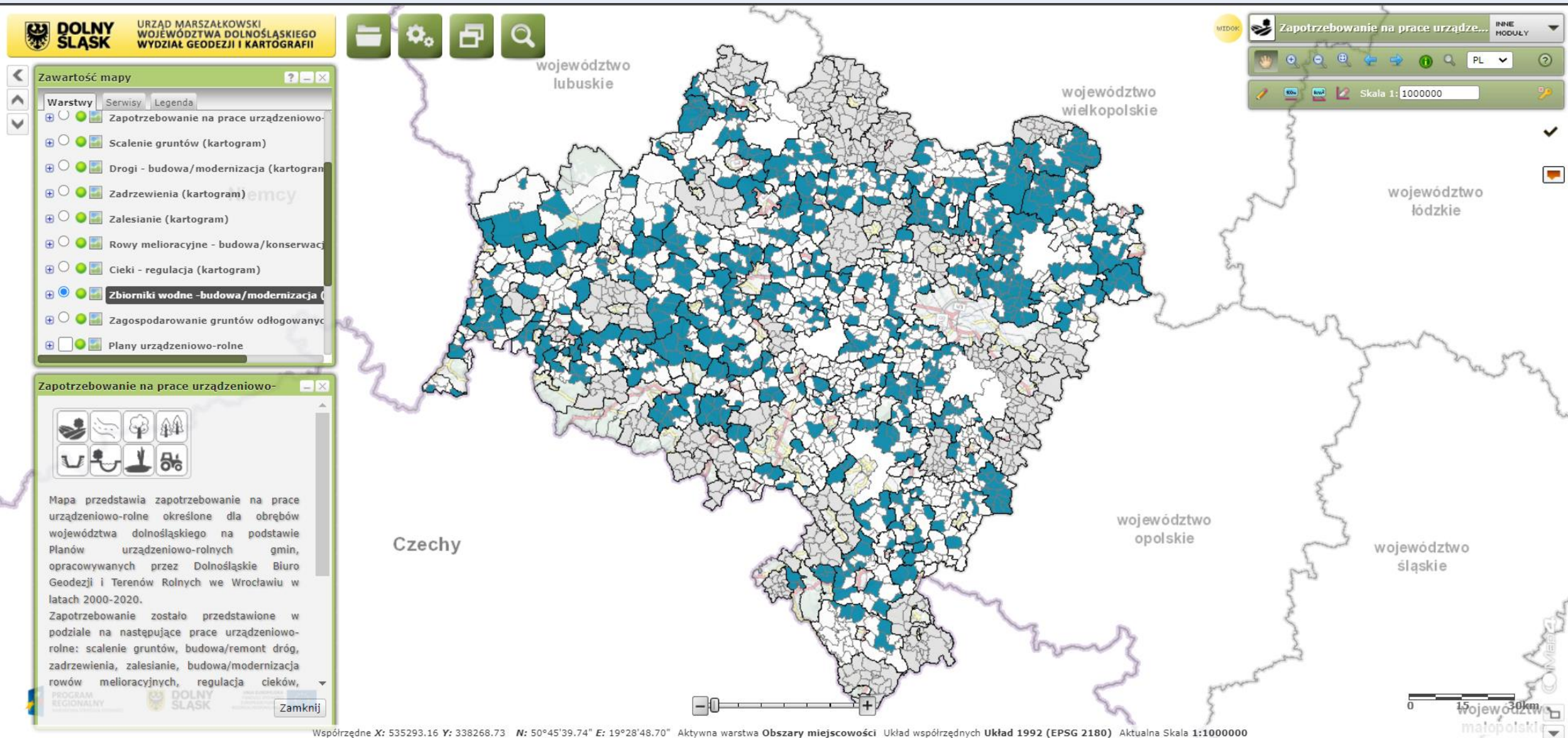
Mapa przedstawia zapotrzebowanie na prace urządzeniowo-rolne określone dla obrębów województwa dolnośląskiego na podstawie Planów urządzeniowo-rolnych gmin, opracowywanych przez Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych we Wrocławiu w latach 2000-2020. Zapotrzebowanie zostało przedstawione w podziale na następujące prace urządzeniowo-rolne: scalenie gruntów, budowa/remont dróg, zadrzewienia, zalesianie, budowa/modernizacja rowów melioracyjnych, regulacja cieków,

Współrzędne X: 535293.16 Y: 331124.97 N: 50°41'49.63" E: 19°28'46.21" Aktywna warstwa **Obszary miejscowości** Układ współrzędnych **Układ 1992 (EPSG 2180)** Aktualna Skala 1:1000000

GEOPORTAL – ZAPOTRZEBOWANIE NA PRACE URZĄDZENIOWO-ROLNE

<https://geoportal.dolnyslask.pl/imap/#gpmap=gp11>

RETENCJA WODNA

(zagospodarowanie poscaleniowe)

Naratów, gmina Niechlów

Zbiornik małej retencji przy drodze dojazdowej do gruntów rolnych

Milikowice, gmina Jaworzyna Śląska

Zbiornik małej retencji przy drodze dojazdowej do gruntów rolnych

REKULTYWACJA

(zagospodarowanie poscaleniowe)

przed scaleniem

w trakcie

po scaleniu

KORZYSCI DLA ŚRODOWISKA

zachowanie naturalnych elementów krajobrazu

Dobrocin, gmina Dzierżoniów

Zachowanie zadarnionych skarp – przeznaczenie pod łąki kwietne

Dobrocin, gmina Dzierżoniów

Utrzymanie trwałych użytków zielonych

KSZTAŁTOWANIE KRAJOBRAZU

(zagospodarowanie poscaleniowe)

Piława Dolna, gmina Dzierżonów
Przebudowa drogi oraz zadrzewienia przydrożne

Mściwojów, gmina Mściwojów
Przebudowa drogi oraz zadrzewienia przydrożne

ZASPOKAJANIE POTRZEB LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI

Krzydlina Mała, gmina Wołów
miejsce na siłownię plenerową,
wiatę oraz górka saneczkowa

Dobrocin, gmina Dzierżoniów
boisko sportowe

Krzydlina Wielka, gmina Wołów
miejsce spotkań i organizacji imprez

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

DOLNOŚLĄSKIE BIURO GEODEZJI
I TERENÓW ROLNYCH
WE WROCŁAWIU

ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15-17

50-044 Wrocław,

tel. 71 345 99 55, 71 372 37 28

sekretariat@dbgitr.pl, www.dbgitr.pl